

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu „Objavitelju Dalmatinskomu“ i „Smotri Dalmatinskoj“ za Austro-Ugarsku Kr. 12.—; samom „Objavitelju Dalmatinskomu“ Kr. 6.—; samoj „Smotri Dalmatinskoj“ Kr. 8.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se suraznijerno. Pojedini brojevi stote 10 para, a zastareni para 20.

Pitanja za predbrojbu, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrstbe, uz koja nema prilične preplate, biti će povraćena. — Preplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Disma i novce treba šaljati „Uredju Objavitelja Dalmatinskog u Zadar“

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

CAREVINSKO VIJEĆE.

Zastupnička Kuća.

BEĆ, 4. Nastavlja se rasprava cesarskih naředaba o privremenom obustavljanju djelatnosti porotničkih sudova i potčinjanju civilnih osoba vojnoj pravosuđnosti.

Dr. Körner, Čeh, kaže, da je okrivljavanje češkog naroda radi velike izdaje potvora. Česi su vazda vršili svoju dužnost. Cesarevo djelo amnistijske ustavno je i pametno čovječje djelo, zraka svjetlosti za bolju budućnost.

Dobernog čudi se, u ime njemačkog nacionalnog udruženja, a upogled amnistije, da ministar predsjednik, kao savjetnik Krunе, nije svoj uticaj primjereno uložio; radi toga da Nijemci očekuju sa nepovjerenjem dalje držanje vlade. Njemački narod, koji je u ovo doba opasnost bio Cesari i domovini najpozdaniji oslon, služiće domovini i dalje i bez uvjeta. Mi štujemo velikodušno osjećanje, kojim je Cesar prožet sa najdubljom iskrešnjicom, ali se bojimo, da će ona riječka dobrota srca biti rješena nagragjena. Mi se bojimo, da će se država naći izložena novim unutrašnjim bojevinama. Nijemci ne mogu da preuzmu svoj dio odgovornosti za nepregledne posljedice. (Odobravanje).

Fink, u ime kršćanskih socijalaca, kaže: Mi uvažavamo plemenite i pomirljive namjere našega vladara. Mnogi su između osuđenih teško skrivali. Mi živo želimo, da plemenito djelo našeg Cesara bude na sreću njegovim narodima i da mu ovi ne budu nezahvalni. (Živahnodobravanje).

Blankini opaža, u stvarnom ispravku, napravama razlaganjima upravljača ministarstva pravde, da Dalmacija, otkad je Lovčen osvojen, više se ne smije smatrati ratnim područjem, te da danas više ne postoji tehničke teškoće za uspostavljanje kotarskog i zemaljskog suda u Kotoru.

Naredna sjednica u petak.

Ivčević je prikazao upit o ukinjenju odredbe kojom se imenovao tvrgjavni komesar za ratnu luku Kotor.

U odborima Zastupničke Kuće.

BEĆ, 5. Odbor za državne namještene pri-mio je vladinu osnovu o učiteljskoj službnoj prag-matici sa nekoliko preinaka.

Odbor za pravdu odobrio je vladinu osnovu o potčinjanju civilnih osoba vojnim sudovima kad prestane civilno pravosuđje, sa nekoliko preinaka. Utvrđeno je, da zakon može biti na snazi jednu godinu.

U odboru za prehranu upravljač ureda za prehranu ministar Höfer iznio je potanki izvještaj o mjerama što su dosad preduzele radi prehrane, o sadašnjim prilikama općeg opskrbljivanja i o budućim mjerama. Ministar se raduje, što su se ustrojili naročiti odbori za prehranu, te na kraju kaže, da ćemo, prikupivši sve snage, prebrditi svaku teškoću.

Financijski odbor primio je osnovu o porezu na dobit od rata za godinu 1917 sa retroaktivnom moći za god. 1916 i utvrdio je jedinstvenu ljestvicu za društva i pojedince, koja za veći prihod od 10.000 kruna počinje sa 5 posto a za veći prihod od 300.000 krunu dosije do 60%.

DON MARKO VEŽIĆ, JADROVAC:

KOD RAJNIIH VRUTAKA.

Šta ćeš ti meni? Ta ne ćeš me pričati, na-vraćam li se ovo na stare nagonice i velju li, da je naopako starome selu, priviklu starodavnim adetima i navikama, a ti mi pripeliš i nameste nove za-kone; teško matoroj obođnici, jesli li je izmamio iz zaklonice njezina kućerka, jer će joj ostvi more zamutiti; teško vuku, jesli li ga iz brđija u dočine sagnō; malo ćeš faliti, da će gače promijeniti, a vjeruj, da je meni i teško i mučno, da bi čak i ajmeknō, krenete li mi i mrvu kapu s lijeve na desnu, izdade li me moj lanjski adet. Kakav je, da je neka nestane sela, ali nikako poštenih i naručnih u njemu adeta — a čut ćeće, kakav je moj.

Šta ima ođ moje vitke kule do milovidne crkve vrpolske Gospo! Da su ti ga naši stari junaci, što bi dlanom o dlan, s pečenom bi se oni i ugojnom jalovicom rastali, a dukarama Markovi oka ožimca napojili, da im se vince viđi na junačko groce, dok bi ti u tren gore prispio. Slabući smo mi i ježevi vršnjaci, ali da smo i crvi, opet ćeš od moga sela do Vrpolja za uru lagan dogamižati.

Ne bi, već da je nenađena, a i u letanijama molimo i izgovaramo: «Od nagle i nenađene smrti — oslobođi nas, Gospodine» — već da je smrt, a onda si i kod kuće zaposlen, — na žežin Velike

Telegrami Uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

RAT.

Izvještaj austro-ugarskog i njemačkog glavnog stana od 4. i 5. jula nalaze se u „Objavitelju Dalmatinskomu“.

Njemačka podmornica uništila francusku.

BERLIN, 5. Wolff Bureau. Jedna naša podmornica na Sredozemnom Moru uništila je 19. juna torpedom veliku francusku podmornicu, koja se kod Tuniske obale vozila zajedno sa jednim razbijacem.

U Reichstagu. Novi ratni zajam.

BERLIN, 5. Reichstag se danas iznova sastao. U otvornom govoru predsjednik Kamp je uvelike slavio junaštva njemačkih i saveznih četa. Skupština je zatim započela prvo čitanje osnove novog kredita od 15 milijarda. Došlo je državni tajnik grof Roedern obrazložio osnovu, dalje se vijećanje odložilo.

Kako se u parlamentarnim krugovima glasa, državni će kancelar govoriti u Reichstagu u subotu.

Sa sjevernog bojišta.

Bitka na ruskoj granici.

Iz stana se ratne štampejavlja: Na ruskoj grapiči nastavlja se bitka, započeta otrag tri dana. Pokazuje se, da je u revolucionarnoj Rusiji, koja je na svoje barjake napisala slobodu i pravo samoodređenja svih naroda, ostao način ratovanja posve isti, kakav je bio u carističkoj Rusiji. Kao za karapskih bojeva kod Brusilovljeve ofenzive god. 1916. ruska vojna uprava, koja ima da se danas pokori zapovedima demokratske vlade, žrtvuje i u ovoj bici bezobzirno hekatombu, da probije frontu saveznika. Da širini od 50 kilometara upotrebla je ne manje od 20 divizija, ali su ove, usprkos svojoj premoći, odbijene s teškim gubicima. U žarištu borbe, bijahu i jučer opet Konjuchi i Brzezany. Terrain je ovdje valovit i brežuljkast, te gdješto jako ošumljen, sa duboko urezanim dolinama, koje s jedne strane omogućuju napadaču gibanje njegovih četa, a s druge pružaju obrani vrlo povoljnu uporištu. Brzezang leži u kotline, opkoljeni šumovitim visinama, među kojima se u mnogim zavojima vijuga Zlota Lipa. Na tim visinama vojevalo se je ogorčeno čitav dan. Rus je svegje dovodio nove navalne talase. Na mesta uspijelo mu je poplaviti naše prve linije, ali naši protunasrtaji, kod kojih su se austro-ugarske, njemačke i osmanske čete jednakim zanosom bacile protiv neprijateljske premoći, dovedoše na najvećim dijelom opet u posjed naših položaja. Dri tom odusmesno neprijatelju i sužnja i mitraljeza. Tako nije Rusima ni trećeg dana njihove ofenzive uspijelo probiti frontu saveznika. Duž živila energija ruskih ofenziva dopušta nam zaključivati, da će iza ovih prvih osuđenih navalna slijediti još druge.

Ruska provala zaustavljena.

Stan ratne štampe, 3. srpnja. Jučer su Rusi proširili napredni prostor svojega pješaštva na sjeveru preko Zborova. Taj je odsječao stajao već prekucer pod najčešćom topničkom vatrom, koja je onđje naše položaje posve razorila. Kraj svega tog odoljele su naše vrle čete u njima nasrtaju ruskih masa, koji je jučer počeo s velikom silom, podupruti od oklopljenih automobila. Četvero do

Gospo večernja osma ura udara, a moja se kula svake godine otvara, i ja kesu u torbu, a pamet pod kapu, dok će ono potkušica ponjeti moje gjače Jozan, polazim i slatkom se uzbrđicom pripinjam mljoo Gospo od Vrpolja, da joj se, onoj čudotvornoj Majci, pomolim, sve joj slasti i lasti, sve tuge i vuge razotkrijem, pa naprčen došao, čemerike sa sebe gore rasptrio, ko zećeš se lagasna i pomlagjen opono kući vraćam.

Bogoljupstvo te gore vabi i priteže, jer se proglašlju moguća vrpolska Gospa. Da si od kamena, suzom bi prosuzio, pusto li i očeviđeno ona ljubokrvna prilika ispred srca razgona tmurnu maglu smalsakranja, svega te zatiskiva i paše zaplamasajem materinske ljubavi. Pripoznat ću ja a sa mnom i ti, već da si se, ko okorno i oporno cigane, odmetnō i svome rodu i imenu, da su naročni običaji krv puka, što mu žilama kolom kola. Kako se gođ puci dijeli i o tebi se veli, da si mrtve krv, onaj žive, a Mitar zapaprene, da se ne da ni vilama sedlati, — evo ću i ja s ovom svojom u hajduke; a možda će se koji muđri ećim-ljekar i nasmijati — a tko kome brani? — pa tvrdim, da se tamam pri stjecima, a najškoli kod prošteništa najočeviđnije opazaju naročni običaji i adeti, a onda i to, je li srčanost i nabrizge u naročnoj duši, ili je razvodenjena krv, ljuljava snaga, da niti viri, niti piri.

Što na prokličanoj pregači vigjaš i opažaš šare

peterostruka premoć jurišala je ovdje neprestano u valovima, koji su skijedli jedni za drugim, dok ne uspije neprijatelju prodrijeti u naše opkope. S požrtvovnošću i žilavom energijom branile se c. i k. čete, te dočekale, boreći se korak za korakom, strašni udar, dok nije uspijelo pričuvama, da snažno zaustave Ruse u daljem napredovanju. Ovaj uspjeh, što ga je neprijatelj morao platiti neizmjernim gubicima, jedan je od onih kod svih ofenziva običajnih početnih uspjeha, što ih napadac mora iznudit, ako sa svojim ljudskim materijalom postupa tako bezobzirno, kako to Ententa čini. Branitelj nisu proti im uviđeni da računa s gubitkom svoje prednje linije, i to tim više, što je ova većnom izravnana od neprijateljske zatorne vatre, te postala nesposobnom za obranu.

U prostoru od Brzezanga, drugom žarištu bitke, izravno se je položaj uspješnim protunavalama austrijskih, ugarskih, njemačkih i osmanskih četa u smislu za nas povoljnji. Ovdje upotrebljene ruske divizije čini se, da su tako obnemogile, da nemaju snage za novu navalu. Tako je nastupila stanka u bici.

Sa talijanskog bojišta.

Iz stana se ratne štampejavlja: Iz dne 2. lipnja javio je austro-ugarski vojni izvještaj uspiješnih naše jurišne ophodnje, koja je na Monte Siefu zarobila poljsku stražu. Ova vratnica, visok 246 metara, diže se sjevero-zapadno od Col di Lana, te je djelomice u talijanskom posjedu. Sjedišće stoji mu Seftass, koji se diže do 2562 metra visine. Odavde su naše jurišne ophodnje izvele uspješni nasrtaj, javljen u vojnom izvještaju od 24. lipnja. Dok je naša vojna uprava izvestila o tom podhvatu samo u vrlo kratkoj rečenici, talijanski komunik je od istog dana umije o tome vrlo počitno pripovijedati. U njemu se veli, da je naša navalna brzo zaustavljena, da su Talijani nato izveli žestoku protunavalu, te nas odbili uz velike gubitke. Istini za volju neka se ustanovi ovo: Naše jurišne ophodnje provališe poslije vatre, koja je potrajala samo tri časa, ali je dakako bila dobro odmjerena, u neprijateljskoj uporišti sučelice Seftassu, posmicaš njezinoj posadu, u koliko se opirala, a onda se povratise sa zarobljenim ostanakom od 14 momaka. Istom kasnije počela je jaka vatra posve iznenadjenih Talijana proti ispržanjenom neprijateljskom uporištu i proti prostoru sve do naših položaja. Vještome držanju naših jurišnih ophodnja ima se međutim zahvatiti, što kod tega posve uspijelog podhvata uspješno ostanak 2500 hitaca, kojima je neprijateljsko topništvo obasulo uski prostor, nemamo požaliti nijednoga mrtvoga ili ranjenoga. Neprijatelj dakako nije mogao znati, da će njegova vatra imati tako malo uspjeha. Zato je i razumljivo njegovo množenje o „osjetljivim gubicima“ na našoj strani. Ne da se nasuprotni protunavati navod službenoga talijanskog izvještaja o uspješnoj žestokoj protunavali.

Iz stana se ratne štampejavlja: Iz višenjedjeljnih priprema proučenih do u najmanje sitnice, preduzela se je dne 1. srpnja, u 4 satu 30 časaka do podne, pod vodstvom kapetana Sturma, zapovjednika pododske Roccette akcija protiv talijanskog predpoložaja na južnom obronku Roccette. Nakon kratke topničke i mitralješke pripreme, jurišali su pod vodstvom poručnika Angele i Achatza momci pučko-ustaškog bataljuna IV/2. opkoprnička satnija L/3. na talijansku uporištu. Neprijatelj je mogao pobjeći iz dva uporišta, dok je posada trećega svedana i djelomice posmicanica.

I pisanice svake vrsti i riza, da bi reći, lepurica je za lepurovima sa kupusova lišća amo prelećala: Šaravito je to, a ipak sklađana i nepomučena cijelina; što se razrogačilo i svojom zjenom upija onaj sklađan, slivenost i stopljenos řeša; pa isti ćeš ti način i pod Vrpoljem, oko Gospina skromna svetišta, začeti, same no zakanis, jer tko kasni, ni misle ne sluša — ispisani pregač, docigom pijavicom prućenu, šarom prošivenu, a dūgom prošivenu, tu to bujno i razmetljivo šarenilo, sve je to jeđno, sve sklađano, sve sačinja čud, harakter, jedinstvo hrvatskoga puča. Taman šarolik, cujeće na proljetnoj prostranoj livoći. Mekušni je svibanski čilim pre otokom, oku gođi, jer je šarolik, a opet jedinstven i harmoničan. Gođi šarolikost našega narođa i njegova ruha, tu o razvođnjeloj krv nema ni govor, već to jednom zveći, ko gromovnik tutnji i presude para, a o jeđnoj uverjava, o jeđnoj besjedi, da je to jedan narođ, da je to hrvatski narođ, po svu godinu pod okriljem milotine Majke, Majke moga Boga, Majke moje i moga hrvatskoga narođa, koji ovo danas šalje dio svojih sinova, da joj se poklonje na pođožnju njezina vrpolskoga Svetišta.

Ne ćeš se pokajati, ja ti poruk, trkneš li do gore. Narno narođ, moj Bože, pljeva i mrav. Šipak je to, kora mu puca, a opet nije šipak, jer se u šipku zrno do zrna rumeni, jednolično je, a ovjeg

Zarobljen je jedan narednik sa 15 alpina od batljuna lvrea, a materijal je zaplijenjen. Došto su razorenia sva talijanska zaklonista, opet se je ispravno talijanski položaj. Od naših jedan je mrtav i šest ranjenih.

Roccette se uzdiže 1527 m. zapadno od Rive preko ceste Tonale. U doba mira bile su utvrđene omiljeno izletište turista.

U talijanskoj komori.

Govor zastup. Turatij.

«Avanti» objelodanjuje doslovni sadržaj očuvanja, što ga je podao prije glasovanja u javnoj subotnoj sjednici zast. Turatij u ime socijalista.

Istina o talijanskim «pobjedama».

Beč, 4. Evo novoga primjera smionosti, s kojom Talijani u svojoj gotovo već smiješnoj taštini i naduvenosti nastoje svojim lažima, da sve događaje ovoga rata pretvore u pobjede svojih zastava. Sada donosi *«Popolo Romano»* neki ratni dnevnik, u kojem se crta cijelo razdoblje od sarajevskoga umorista do 31. decembra 1915. Ne smije se smetnuti s uma, da je taj dnevnik prošao službenu talijansku cenzuru. To upravo rječito dokazuje zlošnost cenzure, te inače vrlo oštре institucije, koja je potpuno odobrila sve laži u tom dnevniku. Ovaj je dnevnih izišao poglavito za to, da se «za povijest utvrđi činjenica», kako se je rat počeo odmah s vojničkim uspjesima Talijana. Samo se po sebi kaže, da se posve prešućuje smiona navalna, koju je austro-ugarska mornarica još u noći iza ratnoga navještaja izvela na istočnu talijansku obalu. Taj događaj očigledno nije dostojan, da se ovjekovjeći u uspomeni talijanskoga naroda. Naproti tomu se drsko i bezčesto tvrdi, da je okupacija ograničnih krajeva, što su ih ispraznile c. i k. čete bila posljedicom pobjede talijanskoga oružja. *«Popolo Romano»* jednoća za uvjek, uglaviti protiv talijanske istine pravu istinu, koja se podudara faktičkim događajima.

Kad je Italija zbaciла obrazinu licemjerskoga saveznika i prijateljstva, pa se javno spremala, da iz busije udari na prijašnjeg prijatelja, tekli su baš na sjevero-istočnoj fronti veliki i važni bojevi, u kojima je nastojalo austro-ugarsko vojno vodstvo, da do kraja iskoristi uspjeh prodorne bitke kod Tarnova i Gorlica, pa zato nije ni moglo, da protiv Talijana odmah baciti na ratiste dosta sili. Obrana cijele jugozapadne fronte, počevši od Stiffske presreti sve do Jadrana, bila je onda u Alpama povjerena šačićima tirolskih i koruških strjelaca, dok su na Soči bili na straži tek bataljoni pučkoga ustanka, i to malo njih. Obrana se nije mogla držati političkih granica, već je moralna odabrat one linije, koje su joj bile vojnički povoljne. Zato je austro-ugarsko vojno vodstvo odlučilo, da isprazni pojedine odsečke naročito u južnom Tirolu i na primorskoj fronti. Naše čete i strijelci nijesu, naravno, prepustali bez boja ni grade svoje domovine, ali dok su se lagano povlačili u svoje unaprijed određene obrambene linije, zametnuli su tako ogorčeno zalazničke bojeve s Talijanima, da su ovi trebali više sedmica, dok su prevalili ono par kilometara. Vojnici su Savoje bili tako iznenajjeni fanatičkim otporom, na koji su se namjerili, može se spokojno reći, tako usplahirani, da su se tek poslije mnogo dana usudili, da uđu u ona sela, što su ih branitelji već davno ispraznili.

Tako se evo prikazuje istina o talijanskim «pobjedama» odmah u početku vojne. Talijani su mogli zauzeti naprsto samo ono, što su im austro-ugarski branitelji dragovoljno prepustili. Ako se talijanska taština zadovoljuje s tim, da predodje osvojenje mjestâ, kojih nitko ne brani, kao vlastite pobjede, mi tomu ne prigovaramo. U Austro-Ugarskoj su navikli, da mijere pobjede drugim, to jest poštenim mjerilom.

Ruske povrede međunarodnog prava u ratu s austro-ugarskom Monarhijom.

(Iz zbirke izdane od c. i k. Ministarstvu izvanjskih poslova). (Nastavak).

XXI.

Grof Thurn c. i kr. Ministarstvu za izvanjske poslove.

Sjedište c. i kr. vojnog vrhovnog zapovjedništva, 16. aprila 1916.

Cast mi je dostaviti u pregibu c. i kr. Ministarstvu za izvanjske poslove jedan izvještaj 4. honv. pješ. pukovnije, a odnosni se na uporabu naboja sa djelimičnim omotom po ruskim četama, i u njemu napomenuti prilog t. j. jedan naboja sa otkinutim vrškom i jednu fotografisku snimku.

Dilog.
Honved IV/II.

31. marta 1916.

Neprijatelj naprama Gipsarki upotrebljuje od nekoliko vremena naboje dum-dum. Dostavlja se jedan takav naboja, koji se našao na vlažnoj mjeđi zemlji.

Danas je u noći na Gipsarki jedan momak teško ranjen na lijevoj ruci, a po izjavu liječnika bez dvoje se radi o ranu sa nabojem dum-dum.

Prilaže se i odnosna fotografija
Dilog.
Zapovjednik baona.

domaje može domudriti i izmisli. Nu ta se dubaklja misao, ođek duše, ogrijane na starodrevnoj i postojanoj vjeri hrvatskoga srca u Boga svemogućega i u milu Gospu rasplastila i dokazuje, da surovost i varvarizam ne čemo zateći kod prostote, već u poljuljanim dvorima izopačenosti, iskvarenosti i u potruvu srca.

«Namjera ga namjerala bila» — pjeva narodna pjesma, a većeras će se i ti ne namjeriš na onoj proplanici oko one priproste crkve ni na Marka Kraljevića ni na brata mu Andriju, valaj hoćeš na puk i narođa sa sva četiri vjetra. Tu taj puk ne zna za drugo ime do hrvatskog i izgovorim i razgovorom, te osvjeđočenjem, a kršćanskom dušom i osjećajem. Struka je do struke ošibije ljudske mladosti. Ljeto je i pot sa čela tare. Onaj je do bure tjesne benevreke stegn i potkolinjčana potkolinčio, zapašnjačom se opasao, balinčaju pripasao, a prokljani torbak ođa se objesio. Rascvjetale mu pule na rukavima košulje, kako širokim krojem krojene, široko i razbacuju, i što ruku izdigne, do ručnog je lakta koža zagarila i sunčem opaljena što od žetve i na otkosu livađe, a povije se bijelasa poput snijega njegove Zagore i ravnih Kotara, kad pod zimu zaspje i kućna mu vrata zatpla. Još je mrvu rukom odmahnō, a to, majčin sine, izvirile dvije mišice, dva vimenja prroke junice i nabrekle, te spredaš, da, prsnu li ispred sebe če te kičnuti na zasežage dalečine.

Uz nju je zagorka, uza nj kotarka. Taman evo ovo pređ tren i muško i žensko iz crkve se jedva jedvice izvaljaše, traže i opipavaju svako svoju struktiku, medaljicu je poljubilo i sad ovo želi, da mu ne pojspane, privezati i utvrditi svoju krunicu, koju malopri-

XXII.
Grof Thurn c. i kr. Ministarstvu za izvanjske poslove.

Sjedište c. i kr. vojnog vrhovnog zapovjedništva, 27. maja 1916.

Cast mi je dostaviti u pregibu dva naboja sa djelimičnim omotom, koje su ispalile ruske čete u maju ov god. protiv borbenog područja III. baona 79. pješ. puk. i prema izvestaju napomenutog zapovjedništva bataljona tu nagjena i službeni putem dostavljena c. i kr. vojnog vrhovnog zapovjedništvu.

Talijanske povrede međunarodnog ratnog prava.

Odjelni savjetnik pl. Wiesner c. i kr. Ministarstvu za izvanjske poslove.

Sjedište c. i kr. vrhovnog vojnog zapovjedništva, 2. oktobra 1915.

C. i kr. vojnog vrhovnog zapovjedništvu dostavljen je slijedeći izvještaj 14. gors. brig. zapovjedništa o upotrebi naboja, koji djeluju kao i naboji dum-dum, po talijanskim četama. U isto doba se dostavljaju i dva takva naboja, i to jedan potpun a drugi sastavljan od čestica.

O sustavu i djelovanju ovih naboja ovako se izrazio c. i kr. tehnički vojni odbor.

Naboji mora da pripadaju starijem tipu željezničkih patrona, koje smrtno djeluju raspršnuvši se na dalečinu do 100 koraka. Tomu se mora primjetiti, da se nabojni omot rastvara već u cijevi ili odmah čim izlazi iz cijevi. Ne rastrage li se omot, tada cijeli naboje djeluju naravno kao naboje dum-dum, da bolje ne može.

Okolnost, da se u šančevima našlo i potpunih naboja, u vezi s naravi ozljeda od ovih naboja dokazuje, da svakako jedan dio naboja, ako ne svit, dostignu cilj sa zatvorenim omotom i tada djeluju kao dijelovi omotanog naboja, te se tim kod Talijanaca utvrguje upotrebljavanje pješadijske munice sa djelovanjem naboja dum-dum.

Dilog.

C. i kr. gor. brig. zapovjedništvu

C. i kr. zapovjedništvu kora

3. septembra 1915.

Utvrđilo se, da su Talijanci u bojevima od 24. avgusta do 1. septembra ov. god. — u otsjeku 17. pješ. četne divizije — upotrebljavali priložene zvijeriske naboje.

To se tako dokazalo, jer su časnici lov. bataljona br. II-60 našli takvih naboja kod pješčanih vreća na svojim rovinovima. Tada se našlo potpuno, još netaknute, te i već potpuno razdrte naboje ove vrste.

Djelovanje je većinom ubojito; a tim se tumači visok postotak mrtvih, što mi imamo.

U očalnom omotu, koji je prema duljini na više mesta izduben, bilo je 10 komada na pola oblog olova.

Kod pogajanja raspada se omot i prouzrokuje najteže rane.

Od priloženih naboja dva su sastavljena od sastavnih dijelova, a jedan potpun.

Za osam dana poginulo je 55 ljudi, koji su osim pojedinih iznimaka — usmrćeni pješadijskom vatrom sa praskavim djelovanjem, a to jedino takvi naboji moguće prouzrokovati.

Hausser s. r.

Generalmajor.

II.

Grof Thurn c. i kr. Ministarstvu za izvanjske poslove.

Sjedište c. i kr. vrhovnog vojnog zapovjedništva, 21. marta 1916.

Cast mi je dostaviti u pregibu c. i kr. Ministarstvu za izvanjske poslove jedan izvještaj 4. honv. pješ. pukovnije, a odnosni se na uporabu naboja sa djelimičnim omotom po ruskim četama, i u njemu napomenuti prilog t. j. jedan naboja sa otkinutim vrškom i jednu fotografisku snimku.

Dilog.

Honved IV/II.

31. marta 1916.

Neprijatelj naprama Gipsarki upotrebljuje od nekoliko vremena naboje dum-dum. Dostavlja se jedan takav naboja, koji se našao na vlažnoj mjeđi zemlji.

Danas je u noći na Gipsarki jedan momak teško ranjen na lijevoj ruci, a po izjavu liječnika bez dvoje se radi o ranu sa nabojem dum-dum.

Prilaže se i odnosna fotografija

Dilog.
Zapovjednik baona.

izmoli pred čudotvornom Majkom Božjom, da joj zahvali na primljenim milostima, a iznovice novih oduševljeni.

I pomogla ih Majka Božja, kad će oni do tren da pozdrave i proći i drugu svoju majku, koja ih je na svojim grudima odnijala, hrvatsku, biva, majku!

Iza pjesme i slavosjepa Majci ljubavi u crkvi, ispred njezinih dvora na utvrjenoj tratinji zapjevat će oni sađe ojkalicu Hrvatskoj, suncu svome, i poskoknijem je kolom popratiti. Poštena je to i đeviščanska pjesma, junačko i besprijeckorno kolo, da bi ga mogao i u knjaževske polače uestvi, a kamo li ne česnje proslaviti ovu večerasiju svoju večer na vidjelicu brijanja i na skeli sinjega mora. Jest, i mora, jer se amo nije svrnuo ciglo bodar „vlajo“, već i sin mora; „bodulom“ ga zovu, nu ko što se ni jedan ni drugi ne stide svoje kape, oba se duče, bane i pivče, da su Hrvati i da je taman ovo razbojštje, da na njemu posvjeđoče svoju ljubav, u jednoj prama Bogu i ljužnoj Gospo, a u drugu prama rogojeni majci Hrvatskoj.

S toga bi ovaj naboje mogao biti neka vrst lovačke patronne, koja se upotrebljuje proti zvjeradi

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao. — Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Kad si nakanio, a mi ajmo!

Mi uz progni i na razmegje mejašnika moga selu i Vrpoljca, a mjesec iza Trovre provirio i do

tren se pojavio. Tako i u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt rani, a čovjek nikada!

— Da nije rano, Jozane, kad se još viđi! — ja ēu svome gjaku. Iščka on mene ispod kuće i učešće se piljećem u vratnicu prozora nabaci. Pribojava se zar, da nijesam gore u čeliji zakunjao.

— Kakvo rano, prstena vam, oče! Smrt r

Dubrovnika, Petrović-Njegoš Zorka iz Drniša, Pijevac Katica iz Dubrovnika, Radičić Jelica iz Visa, Rajčić Milka iz Trebinja, Relja Marija s Grude, Saraca pl. Marija iz Dubrovnika, Srzenić Eufrozina iz Gdinia, Stanač Pavica iz Molata, Sučić Ljeposava iz Splita, Tošutović Eufemija iz Stoliva, Tomonović Anka iz Trsta, Trevisan Ivka iz Dubrovnika, Trošić Anka iz Dubrovnika, Vidošević Nedjeljka iz Bola i Vukasović Perica iz Silbe.

Jedna je kandidatica proglašena nezrelom, dvjema je odgođen sud o zrelosti za dva mjeseca, dok ne ponove ispit iz jednog predmeta, a jedna se je privatistica ustegla preko usmenog ispita.

Società di beneficenza delle signore.

Domenica 8 e lunedì 9 m. c. alle ore 7 pom. avrà luogo nel giardino del Ricreatore, via del Teatro nuovo n. 8 un trattenimento di beneficenza per i fanciulli, poveri col seguente programma: "Inno Imperiale" — "Ritratto", Poesia, Dettoni Santa — "Gioco ginnico", Le piccine — "Deh! non piangete", Poesia, Garimberti Etta — "Balletto", Gregorich Lina, Dettoni Santa e Talpo Ada — "I cuochi" Duetto, Bobich Luigia e Garimberti Etta — "L'emozione", Poesia, Gregorich Lina — Balletto, Garimberti Rina Etta, Bobich Luigia, Zilotto Lida e Nonković Anna, — — — — — Poesia, Devetak Corinna, — Lo sciroppo, Coro, — "Sua eccellenza il dottor Dulcamara", Poesia, Talpo Ada, — Il Diamante, Commedia, — Balletto, — Discorso d'occasione, Bobich Luigia.

Prezzi d' ingresso: Cent. 80. — Sedie numerate cent. 50. Le sedie s' acquistano nel Ricreatore dalle ore 11 alle 12 e dalle 5 alle 7 pom.

Knjige za naše zarobljenike.

Splitske knjižare Morpurgo i V. Jurić darovaše prva 20 a druga 27 knjiga za naše zarobljenike u neprijateljskim zemljama.

Provincijal franjevačkog reda na otoku Cresu, fra Josip Milošević, darova u istu svrhu 30 komada svojih izdanja.

Uspjeh VI. ratnog zajma.

Potpisaše u VI ratni zajam: Korčula kr. 33.000 — Lastovo 5.000 — Blato 103.400 — Velaluka 48.100 — Orebci 29.300 — Kuna 28.200 — Janjina 6.550 — Trpanj 5.350 — Skupa kr. 258.900.

Kod općinske štedionice u Drnišu bilo je upisano na šesti austrijski ratni zajam kr. 126.000 na račun štedionice i njenih ulagača.

«Skrb za dalmatinsku mladež».

Dobrovoljni prinosi.

Split: Laneve-Andrić Pina kr. 25 — Tončić pl. Sorinjska Pia 20 — Zorec Slavka 10.

Šibenik: Presvjetli D.r L. Pappafava biskup 100 — Svećenstvo i redovničke obitelji grada Šibenika 78 — Savin Paula 50.

Dubrovnik: Srpska centralna banka 100.

Imotski: Marec ud. Paulina 20 — Lušić Elvira — Kamenskom 20 — Ligutić Ljuba Nikolina 10 — Ljutić Josip 10 — Raguz Jela nadučiteljica u m. 10 — Jerković Ruža učiteljica 10 — Bilić ud. Milica 10 — Margetić Olga 8 — Tađić Jovanka 5 — Carević Kate 5.

Knin: Rosegg Anna 25.

Drniš: Novak Ivan 10.

Lokvičić: Lovrinčević kan. Andro župnik 10.

Jelsa: Štambuk D.r Ivo med. savjetnik 50.

Starigrad: Politeo nata Vale Lydia 10.

Blato: Rađimir V. Zorka 20.

Ukupno sa pregašnjim popisom kr. 146.541.

„Za Boga i za Cara.“

Akcija grofice Ter. Thun-Thun za dalmatinske invalide 53. popis prinosi.

50 K.: Don Jos. Vučetić-Abramov župn. Sv. Nedjelje na Hvaru (s prvim prinosom skupa 83 kr.); po 4 K.: Don Marko Vučković kanon. Kotor, Eug. Vučković Split, Magda Vukelja nadučiteljica Glavice kod Sinja, Don Krsto Vukić župn. uprav. Kale, Don Iv. Vuletin župn. Novi kod Trogira, Fr. Vrtečka c. k. kot. pogl. Prag, Jos. Vrđa velež. Prag, Ant. Ziegler prepošt. Mattsee, Jos. Žuvic naduč. Kuklića, Don Andr. Čović župn. u m. Split, Don Ante Pirak župn. u m. Stari kod Trogira, Don Milo Dražin žup. Mravince, Karlo Dvornik, pos. Split.

73:20 K. za 40 istisaka od prinosnika, koji su uplatili manje od knjižarske cijene.

S prijašnjim popisima ukupno kr. 39.480:1.

Za udovice i siročad palih ratnika.

Za udovice i siročad palih dalmatinskih ratnika darovaše:

Budva: uprava kontrolnog kotara financijske straze kr. 10.

Driň: pop Vladimír Vuković i viši pošt. major Ante Kašić sabraše prigodom vjenčanja gospodinje Čolović i Ljubice Vuković u Miošiću kr. 51.

Makarska: uprava kontrolnog kotara financijske straze kr. 54.

V/22. pješadijski bataljun sa bojnog polja kr. 25.

košuljica jedvo gnijate pokrila; «krožetić i na njemu pet, šest kositrenih puca, dok mu ispod njega opašao i priteglo boke pas na struku. Sukneni je kopranič prebacio preko ramena i jednom ga se rukom učešće maša, da mu se ne oklizne, dok u drugoj drži rumenu jabučicu i na nju se ogleda.

— Jesi li mi susti, golubiću moj? — pomilova ga majka rukom i krunicom. — Nu još mrvu, ranice moja, pa čemo k onoj, za kojom, ovo su dva dñi, da čeznemo i umiremo! Zbogu Nje i tebe, kod kuće sam sve, ni amo ni tamo, ostavila i svakome vjetru propuštal.

Ovo nije bez neke, neka mi govor, tko što hoće! — ja sam sebi tuvim, ispod masline se izvukoh i vrcem ču k njima.

— Hvaljen Isus! — ja ču, kad pređa nije stupih.

— Vazba Isus i Marija! Blagoslovajte, oče! — ispravi se majka i izdiže, a za njom i maljušac.

— Uzurite vas dovoje i općivate! Bit će te se sastojalo od parlamentaraca iz obju Kuća i ljudi iz znanstvenih krugova, a djelovalo bi kao organ za pripremanje ustavne reforme.

Za fond ratne kuhinje za mladež u Zadru darovaće je veleč. Don Ivo Milić, župnik Murvica, kruna 4 mjesto čestitana prigodom vjenčanja V. Ramova i I. Novaka.

Uprava najljepše zahvaljuje.

Nove knjige.

Primali smo sa zahvalnošću:

«Priprava za prvu sv. Prcest», priredio don Frane Ivasović, dušobrižnik; — str. 38 — hel. 44 sa poštarinom — K. Stafilić, p. Stari (Dalmacija).

Prenosne bolesti u Dalmaciji.

Drijavljeni slučajevi prenosnih bolesti u sedmici od 17. lipnja 1917. do 23. lipnja 1917.

Bolest	Pol. kotar	Općina	Broj
			oboljelih umrlih
Boginje	Kotor	Ercegnovi	1 —*
Difterija	Imotski	Imotski	1 —
"	Knин	Knin	1 —
"	Kotor	Tivat	1 —*
Djeđ. tifus	Metković	Metković	1 —
Srdobolja	Imotski	Risan	1 —*
"	Kotor	Imotski	1 —
Trbušni tif	Šibenik	Šibenik	2 —*
"	"	Lastva	— 1*
"	"	Tivat	— 1*
"	Kotor	Kotor	1 —
"	"	Ercegnovi	2 —*
"	"	Kotor	2 —*
"	"	Risan	— 1*

* Odnose se na vojničke osobe.

Naredbe o obustavljanju porotničkih sudova i o potčinjavanju civilnih osoba vojnoj sudbenosti, stavljene izvan krepasti.

BEČ. 7. «Wiener Zeitung» objavljuje naredbu cijelog ministarstva, kojom se, prema odnosnom zaključku Zastupničke Kuće, stavljaju izvan snage cesarske naredbe o privremenom obustavljanju djelovanja porotničkih sudova i cesarske naredbe o privremenom potčinjavanju civilnih osoba vojnoj sudbenosti. Naredba stupa u snagu onaj dan u koji je objavljena.

RAT.

Izvještaji austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ. 6. Službeno se javlja:

6. jula 1917.

Istočno bojište:

Na jugu od Casinutskih dolina naša je artillerijska vatra raspršila spremne rumunjske napadne cete. Na galičkom bojnom području vatra je neprijateljske artillerije jučer popodne i danas izjavila opet porasla. Zapadno od Zborova jedan je napad danas odbijen.

Talijansko bojište i jugo-istočno:

Nije bilo osobitih događaja.

Doglavica generalnog štaba.

Izvještaji njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 6. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan 6. jula 1917:

Zapadno bojište:

Sjeverno od Aisne njemačke napadne cete izniješle oveći broj Francuza iz njihovih opkopa.

Istočno bojište:

Artillerijska djelatnost bila je neko vrijeme i kod Zwyzyna, Brodja i Smorgona vrlo živahnja. Na donjem Dunavu neprijatelj bijaše nemirnji nego li zadnjih dana.

Prvi general kvartmajstor Ludendorff.

Sinočnji izvještaji njemačkog velikog glavnog stana.

BFRLIN, 6. Wolff-Bureau. Sa zapada ništa novo. U istočnoj Galiciji bitka se nanovo razmala. Juriši ruskih masa propali su između Zborova i Konjuchija i kod Brzezangija sa najtežim gubicima po neprijatelju.

Izvještaji bugarskog glavnog stana.

SOFIA, 5. Izvještaj generalnog štaba, 5. jula

Jurišna skupina izvela je u obliku Cerne uspjeli napad na neprijateljske streljačke rovove, iz kojih je iznijela nekoliko francuskih zarobljenika. Na ostalim dijelovima fronte vrlo slaba borba djelatnost.

Izvještaji turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 6. Glavni stan, 5. jula:

Na perzijskoj granici sjevero-istočno od Sulajmanije naši bataljon, koji su napredovali, prigrali su pet ruskih konjičkih pukovnija da se brzo povuku. Serdeš na perzijskoj granici naše su cete iznova zapremile.

Na kavkaskoj fronti nije bilo osobite borbe djelatnosti.

Proklamacija Carstva u Kini.

PEKING, 2. (Havas). Lučer su objavljene carске naredbe, kojima se navješta da je carstvo uspostavljeno u obliku ustavne vlade. Naredbe još javljaju da će se ustrojiti Vijeće, kojim će upravljati general Čiang-Hau, a koje će se baviti državnim poslovima, i jedan Senat (dvor krepštosti) pod predsjedanjem Slue-Čes-Huana.

